

bitig

**MSKÜ EDEBİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ**

bitig

**MSKU Journal of Faculty
of Letters and Humanities**

Sorumlu Yazar

Corresponding Author

Cemal Çağlar AKYOL

Adres: Muğla Sıtkı Koçman
Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı

e-posta:

c.caglarakyol@hotmail.com

0000-0001-7622-1385

Atıf / Citation

Akyol, Cemal Çağlar (2022),
“Hitler’in Generalleri Konuşuyor”,
bitig Edebiyat Fakültesi Dergisi, C.
2, S. 3, s. 206-213.

KİTAP İNCELEMESİ

Book Review

Hitler’in Generalleri Konuşuyor

H. B. Liddel Hart (2019),

Hitler’in Generalleri Konuşuyor,

çev. Selçuk Uygur, Kronik Yayınları.

Eser ve Yazar Hakkında

Yazılan eserler yazıdan bağımsız değildir. Yazılan metni anlayabilmek için önce yazarın kim olduğunu bilmek gerekir. 20. yüzyılın önde gelen tarihçilerinden biri olan Sir Basil Liddell Hart 1895 yılında Paris’te doğdu. Birinci Dünya Savaşı’nda görev yaptı; Somme Muharebesi’nde maruz kaldığı zehirli gaz saldırısının etkisiyle 1921 ve 1922 yıllarında sağlık sorunları yaşadı ve bu nedenle 1924 yılında aktif hizmet dışı kaldı. Üç yıl sonra yüzbaşı rütbesiyle ordudan emekli oldu. 1925 ile 1935 yılları arasında Daily Telegraph, 1935 ile 1939 yılları arasında ise The Times için askeri muhabirlik yaptı. 1937 yılında Savaş Bakanı’nın Danışmanı oldu. Liddell Hart bu yönleriyle II. Dünya Savaşının canlı tanığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece bu eseri birinci elden ana kaynaktır.

Gerek saha içerisindeki gözlemleri gerekse savaştan sonra Hitler Almanya’sının generalleriyle yapmış olduğu mülakatlarla döneme ışık tutan önemli eserlerden biri olan 1948 yılında yayınlanan “*Hitler’in Generalleri Konuşuyor*” isimli eseri kaleme almıştır. Liddell Hart’ın Temmuz 2019’da yayınlanan bu eseri, giriş bölümünden başka 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölüm Hitler’in Generalleri, İkinci bölüm Savaşa Hazırlık,

Üçüncü bölüm Almanların Gözüyle Hadiseler başlıklarından oluşmaktadır. Peki, komutanlar gerçekten objektif midir? Savaşın sonra vermiş oldukları röportajlar ile Nürnberg Mahkemesinde olan yargılamalarındaki ifadeleri birbirini tutuyor mu? Yoksa çelişkili ifadeler veren generaller de olmuş mudur? Bu soruların bir kısmını bu kitapta, cevapsız kalan kısımlarını ise savaşın yıllar sonra anılarını yayınlayan komutanların hatıratlarından karşılaştırarak okuyabilirsiniz. Nitekim aradığımız sonuçları tek bir eseri okumakla bulamayacağımız aşikârdır. Lakin bu kitapta,

savaşın hemen ardından komutanlarla yapılmış olan röportajlar ele alındığından objektiflik bakımından son derece önemlidir. Kitabın son kısmında ise Sonuç, Alman Yüksek Komutanlığı Kadrosu ve Dizin yer almaktadır. Eser Hitler Almanya'sının generallerinin bakış açılarıyla savaş dönemi Adolf Hitler yönetiminin politikalarını, Alman ordusunun durumunu ve savaşın gidişatını anlatması bakımından oldukça önem arz etmektedir. Eser 2019 yılında Selçuk Uygur tarafından tercüme edilmiş ve Kronik Yayınları tarafından Türkçeye kazandırılmıştır. Kitap 528 sayfadan oluşmaktadır.

Hitler'in Generalleri

II. Dünya Savaşı (1939 – 1945) tarihteki en yıkıcı savaştır. Bu savaş tüm dünyayı kapsayan topyekûn bir savaştı ve sonuçları da nihai bir yıkım getirdi. Bu kitapta, Hitler'in Generallerinin savaşın sonra verdikleri demeçlerle III. Reich'in içinde yükselişinden çöküşüne zuhur eden en önemli detayları komutanların görüşleriyle ele alınarak incelenmiştir.

Kitabın birinci bölümünde yazar, Hitler'i adeta bir Napolyon'a benzetmiş, danışmanlarının ve komutanlarının tersine almış olduğu kararlarla nasıl Avrupa'nın büyük bir kısmını topraklarına nasıl kolayca kattığına değinmiştir. Bu hususta daha sonra Hitler'in gücü nasıl eline geçirerek Nazi Almanya'sı ve ordu üzerinde hâkimiyet kurduğunu anlatmaktadır. Nitekim yazarın bakış açısına göre Hitler bunu

Sturmabteilung (SA) birliklerinin komutanı Röhm'ü Schutzstaffel (SS) lideri Himmler'in oyunlarıyla tasfiye etmesiyle açıklamaktadır. Aynı zamanda Hitler, Blomberg ve Fritsch'i görevden azledip yerine kendisiyle daha uyumlu çalışabileceğine inandığı Brauchitsch ve Halder'i Genelkurmay Başkanlığı ve Kara Kuvvetlerine atamasıyla orduyu kendi hegemonyasına bağladığını belirtmektedir.

Yazar bu bölümde Polonya'nın Nazi Almanya'sı tarafından işgal edilmesiyle, komutanlarının istememesine rağmen Hitler'in yönünü batıya döndüğünü ve batıda kazanılan zaferlerin de Feoder Von Bock'un Kuzey Ordular Grubuna bağlı komutanlığa Heinz Guderian'ın görevlendirilmesi ve Heinz Guderian'ın da Yıldırım Harekâtı esnasındaki bireysel başarılarından kaynaklandığını ileri sürmektedir. Ancak yazar burada şu hususa dikkat çekmektedir. Adolf Hitler, Guderian'ın bu görevi esnasında savaş sırasında dur emri vermeseydi ve işi Guderian'a bıraksaydı Guderian, İngilizlerin Dunkrik'ten kaçmasını dahi önleyebileceğini ileri sürmektedir. Hart, bu görüşünü II. Dünya Savaşında Nazi Almanya'sında görev alan Gerd von Rundstedt, Geyr ve Kleist gibi generallerle yaptığı mülakatlara dayandırmaktadır. Savaş esnasında, Nazi ordusu içerisindeki generallerin birbirleriyle rekabet halinde olduğunu ve aralarında fikir ayrılıklarının oluştuğunu ortaya koyan Hart, bu durumun Nazi Almanya'sının savaşı kaybetmesine sebebiyet verecek olan en önemli nedenlerden biri olarak açıklamaktadır.

Yazar, savaş esnasında Erwin Rommel gibi komutanların kişisel başarılarıyla ön plana çıktığını ve Hitlerle bu sayede yakınlık kurduğunu ifade etmektedir. Rommel'in Mısır'ın işgali¹ ve Afrika Kolordusundaki başarılı görevleri nedeniyle 1941 yılından itibaren Nazi Almanya'sına savaşta bir adım öne çıkardığını belirtmektedir. Böylelikle yazar, Nazi ordusunun Rommel gibi kişisel başarılarla sahip generallerle ancak ilerleyebildiğinin de altını çizmektedir. Çünkü yazar, bu dönemde de generaller arasında anlaşmazlıkların sürdüğünü ortaya koymaktadır. Nitekim Fransa taarruzunda Rommel'in birlikleri "*Hayalet Tümen*" olarak nitelendirilerek, karargâh emirlerine uymayıp çok hızlı bir şekilde Fransa içlerine kadar taarruz etmiştir.

Yazar diğer bölümde generallerin taktiksel hatalarını da açıklamaktadır. Yazara göre bu hatalar gerek generallerin kişisel fikirlerini ön planda tutmasıyla gerekse Hitler'e karşı bayrak açmasıyla daha da belirginleştiğini ifade etmektedir. Aynı zamanda savaş esnasında sürekli generallerin görevden alınması, taktiksel stratejilere karışılması da savaş alanında bir otorite boşluğunun çıkmasına ve komuta

¹ Ayrıntılı bilgi için bakınız Çelen (2016).

merkezlerinin sarsılmasına, yeni taktiksel süreçlerin oluşmasına sebebiyet verdiğini söylemektedir. Nitekim yazar, savaştaki başarısızlığın yalnızca Hitler'in atadığı generallerin birbirleri arasındaki sorunlardan ve fikirsel ayrılıklardan kaynaklanmadığını aynı zamanda Hitler'in de generallerin savaş alanında tecrübe ettiği fikirlere itimat etmemesinin de etkisi olduğunu savunmaktadır. Öte yandan kimi generallerin Hitler'e karşı darbe girişimde dahi bulunduğunu ortaya koyan yazar², Hitler Almanya'sının savaş sahasından nasıl silinerek gittiğini ve ordusunun içeriden dağıldığını detaylıca işlemiştir.

Savaşa Hazırlık

Kitabın ikinci bölümü savaşa giden süreci ele almaktadır. Yazar Dünyayı savaşa götürecektir sürecin, Almanya'da Hitler'in iktidara gelmesiyle başladığını ifade etmiştir. Bu sebepten 1929 Ekonomik Krizin ve daha sonra yaşanan enflasyonun ağır savaş borçlarını ödemeye mahkûm edilen Almanya'da otoriter Hitler'in iktidara gelmesine sebebiyet verdiğini ve Hitler iktidarının da Almanya'nın I. Dünya Savaşı esnasında kaybettiği toprakları geri alma uğruna ülkeyi savaşa hazırladığını ortaya koymaktadır.

Bu bölümde Alman Zırhlı Birliklerinin yükselişinden de bahseden yazar, Heinz Guderian'ın³ tank taktiklerinin savaşta belirleyici unsurlar olduğunu altını çizmiştir. Öte yandan tankların seri üretiminin yapılması Almanya'nın savaşta elini güçlendiren en önemli gelişmelerdendir. Böylelikle Heinz Guderian'ın da başarılı çalışmalarıyla Almanya'nın önemli bir tank birliğine sahip olduğunu ortaya koyan yazar, Almanya'nın kara savaşlarına verdiği önemi de tank birlikleri üzerinden detaylıca işlemiştir. Öte yandan tankların yedek parçaları, ikmalleri ve ihtiyat ve iase gibi sorunların da nasıl yaşandığını ortaya koymuştur.

Almanların Gözüyle Hadiseler

Üçüncü Bölümde ise, Almanların Gözüyle Hadiseler ele alınmıştır. Buna göre yazar, Hitler'in Fransa'yı bazı generallerine karşı çıkararak genç generallerin taktiksel başarılarıyla nasıl ele geçirdiğini ancak İngiltere'ye karşı kazanacağı nihai zaferi Dunkirk'de nasıl kaçırdığını ve bazı komutanların ise yüksek kademeye karşı çıkıp Dunkirk'e askeri mahkemeye verilmeyi göze alıp saldırmaya teşebbüs ettiklerini detaylarıyla anlatmıştır. Nihayetinde de buradaki gelişmelerin Almanya aleyhine savaş alanında ne denli sonuçlar yarattığını komutanların mülakatlarına

² Ayrıntılı bilgi için bakınız Halder (1998).

³ Ayrıntılı bilgi için bakınız Guderian (2017) ve (2019).

dayandırdığı çıkarımlarla anlatmaktadır. Buradaki olayda generallerin taktiksel hatalarının ne denli büyük sorunlar yarattığı yazar tarafından belirtilmiş ve Hitler ile generaller arasında çıkan iki başlılık sorununa da dikkat çekilmiştir.

Nitekim Hitler ile generallerin arasındaki çatışmaların daha da belirginleştiğini ve durmak bilmez bir hastalık gibi orduyu içeriden çürüttüğünü gözler önüne sermiştir. Dolayısıyla bu fikirlerini de Hitler'in Fransa seferinden sonra İngiltere ile barış anlaşması imzalamak istediğini ancak generallerin ise bu barıştan yana olmadığını ve İngiltere'ye saldırmak gerektiğini savunmasıyla açıklamaktadır. Hitler'in buradaki amacı ise Avrupa'daki nihai zaferinden sonra bir barış ortamının sağlanacağını, İngiltere'nin de artık bunu isteyeceğini düşünmesidir. Hitler, Fransa'nın düşüşüyle barış ortamının sağlanacağını düşünmüş, lakin Churchill'in açıklamalarıyla beklentileri boşa çıkmıştır.

Dahası, Almanya'nın Moskova'ya neden giremediğini de ortaya koymaktadır. Yazara göre birinci neden Hitler'in Finlandiya ile sahada birleşmesi ısrarından kaynaklanmıştır. Öte yandan Rus harekâtında generaller arasındaki fikir çatışmaları hat safhaya ulaşmıştır. Yazar bu harekât esnasında Kluge'nin Bock ile Guderian arasındaki anlaşmazlıkların taktiksel hatalara dönüştüğünü, ordu yönetiminde zafiyetler yarattığını ve Moskova'nın da bu şekilde alınmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca Guderian ve birliklerinin Smolensk'den Kiev'e çark etmesinin de gereksiz olduğunu ve bunu Rundstedt'in de zaman kaybettiren, telafisi olmayan sonuçlara sebebiyet verdiğini savunmaktadır.

Stalingrad muharebesinde⁴ ise Alman komuta kademesi tamamen görüş ayrılığına düşmüş, Hitler, takıntılı hale geldiği Stalingrad⁵ şehri üzerine Paulus'un⁶ Altıncı Ordu'sunu göndermesine rağmen Kafkaslardaki petrolden de vazgeçmemiş ve böylece kuvvetlerini bölmüştür. Sonbaharın yaklaşmasıyla pek çok yüksek kademedeki general geri çekilmeyi önermiş buna rağmen Hitler, takıntılı olduğu şehri her ne pahasına olursa olsun almak için uğraşmıştır. Yazarın bu konuda Goering, Manstein⁷ ve Speer⁸ gibi yetkin kişilerle de röportaj yapması daha etkili olabilirdi. Nitekim Don Ordular Grubu Komutanı olan Manstein, Batı taarruzu hakkında demeç

⁴ Ayrıntılı bilgi için bakınız Beevor (2014).

⁵ Ayrıntılı bilgi için bakınız Mark (2018); Glantz ve House (2009); Isaev (2019).

⁶ Paulus (2008).

⁷ bkz. von Manstein (2004).

⁸ bkz. Speer (1970).

verirken, Stalingrad'daki Paulus'un Ordusunun kurtarılmasına dair taktiksel stratejilere değinmemiştir.⁹

Normandiya çıkarması üzerine Rommel, Rundstedt, Blumentritt ve Geyr'in fikir ayrılıklarını farklı perspektiflerden ele almış, Hitler'in komutanların işine hangi ölçüde karıştığını belirtmiştir. Diğer II. Dünya Savaşı kitaplarının aksine Rommel'i çıkarmanın ilk saatlerinde Normandiya'da değil de Almanya'da olmasını da eleştirmesi ayrı bir perspektiftir.

Rundstedt'in itirazlarına rağmen geri çekilme emrini vermeyen Hitler, kendisine darbe girişiminde rol oynayacak Kluge'yi bu göreve atamış, Kluge' de göreve gelmez Hitler'e giden olumsuz raporların değiştirilmesini veya Hitler'e ulaştırılmaması gerektiğini söylemiştir. Böylece Nazi Almanya'sı içerisinde komutanların savaşın başlangıcından beri süregelen hırsları ve hiyerarşide büyük bir tıkanıklığa sebebiyet vermiş, emir komuta zinciri tamamen kilitlenmiştir.

Lakin yazar, Rommel'in 1944 Temmuz suikastinde önemli rol oynadığını ve bu nedenle intihara sürüklendiğini kanıtsız bir şekilde öne sürmüştür. Keza Rommel'in darbe teşebbüsünde bir girişimi olduğuna dair kesin ve net kanıtlar bulunmamaktadır.

Hitler'in Son Kumarı sözde Rundstedt Taarruzu'da¹⁰, Ardennler bölgesinden ikinci bir Dunkirk yaratma çabasının ele alındığı lakin harekâtı Walter Model'in yönettiği başarısızlıkla sonuçlanacak bir girişimdir. Taarruzun başarısızlıkla sonuçlanacağı komutanlar tarafından netleşince de bu duruma kulak asmayan Hitler, "*Onbaşının Savaşı'nı*" başlatacak ve yeni bir Stalingrad hezimetini hazırlayacaktır.

Sonuç

Liddell Hart'ın bu eseri, II. Dünya Savaşı'nın en önemli kaynaklarından birisidir. Bunun sebebi ise Nürnberg Yargulamaları öncesi Alman generallerinin savaşa dair fikirlerinin direkt olarak kayda alınması ve pek çok generalin birbirlerine kıyasla yapmış olduğu görüşlerin karşılaştırılmasıdır. Generallerin anılarını yayınlamadan önce yapmış olduğu röportaj ile birinci elden ana kaynak niteliğindedir ve II. Dünya Savaşı'na dair en net belgelerden birisidir.

Nitekim savaştan sonra da komutanların bir kısmı kendi anılarını yayınlamıştır. Bazı komutanların vermedikleri emirleri vermiş gibi gösterip, söylevlerinde bunlardan

⁹ bkz. Shirer (2002).

¹⁰ bkz. von Rundstedt (2012).

bahsetmeleri lakin resmi emirleri vermedikleri açıkça görülmektedir. Bu suretle Liddell Hart'ın bu eseri askeri tarih açısından çok mühim ve değerlidir.

Kaynakça

- Beevor, Antony (2014), *Stalingrad*, çev: Nurettin Elhüseyni, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çelen, Kuter (2016), *Rommel: Çöl Tilkisi*, İstanbul: Kastaş Yayınevi.
- Glantz, David M. and Jonathan M. House (2009), *Endgame at Stalingrad*, University Press of Kansas.
- Guderian, Heinz (2017), *Bir Askerin Anıları*, çev: İhsan Gürkan, İstanbul: Kastaş Yayınevi.
- Guderian, Heinz (2019), *Dikkat Tank*, çev: Erol Uğur, İstanbul: Kastaş Yayınevi.
- Halder, Franz (1998), *The Halder War Diary 1939-1942*, Presidio Press.
- Isaev, Aexey V. (2019), *Stalingrad: City on Fire*, translated by Richard Harrison, Pen and Sword Military.
- Mark, Jason D. (2018), *Panzerkrieg: German Armoured Operations at Stalingrad*, Leaping Horseman Books.
- Paulus, Friedrich (2008), *Das Trauma Von Stalingrad: Eine Biographie*, Schoningh Ferdinand GmbH.
- Rundstedt, Gerd Von (2012), *The Last Prussian A Biography of Field Marshal Gerd Von Rundstedt*, translated by Charles Messenger, Pen & Sword Military.
- Speer, Albert (1970), *Inside The Third Reich*, Weidenfeld & Nicholas.
- Shirer, William L. (2002), *Nazi İmparatorluğu Cilt 3*, çev: Rasih Güran, İstanbul: İnkılap Yayınları.